

Hugmyndasamkeppni um hönnun og skipulag Langasandssvæðisins á Akranesi

Niðurstaða dómnefndar

September 2021

Inngangur

Akraneskaupstaður ákvað árið 2020 að efna til hugmyndasamkeppni um skipulag og hönnun Langasandssvæðisins á Akranesi í samstarfi við FÍLA, Félag íslenskra landslagsarkitekta. Markmiðið með samkeppninni er að fá hugmyndir um framtíðarskipulag svæðisins í heild sem tengir m.a. strandsvæði, skólasvæði, framtíðar uppbyggingarreit og hafnarsvæðið. Svæðið sem um ræðir nær frá Innnesvegi til norðausturs, Langasandi og Leyni til suðvesturs, norðvestur af markast svæðið við gatnamót Jaðarsbrautar og Faxabrautar, suðaustur af bæjarmörkum Akraneskaupstaðar. Svæðið er um 35 hektarar að stærð og er stór hluti svæðisins innan hverfisverndar í gildandi aðalskipulagi. Það nær yfir útivistarsvæði frá Leynisfjöru, Sólmundarhöfða, meðfram Langasandi að Faxabraut. Eftir svæðinu liggur strandstígur og á því er íþróttasvæðið að Jaðarsbökkum, íbúðabyggð á Sólmundarhöfða, hjúkrunar- og dvalarheimilið Höfði sem og fjölbýlishús við Garðabraut, Höfðabraut og Jaðarsbraut.

Akraneskaupstaður auglýsti í janúar sl. forval í samkeppnina með umsóknarfrest til 15. febrúar. Fjórtán fagteymi sóttust eftir að taka þátt en eitt dró sig til baka áður en útdráttur fór fram. Apríl Arkitekter, Kanon Arkitektar og Landmótun sf. ásamt Sei Stúdíó voru þau þrjú teymi sem tóku þátt. Samkeppnin hófst formlega í lok mars þegar fullgerð samkeppnislýsing leit dagsins ljós. Skilafrestur var upphaflega 30. júní en dómnefnd ákvað að verða við beiðni eins teymisins og framlengja skilafrest til 10. ágúst.

Í dómnefnd sátu, fyrir hönd Akraneskaupstaðar, Ragnar B. Sæmundsson formaður skipulags- og umhverfisráðs og er hann jafnframt formaður dómnefndar, Ólafur Adolfsson aðalmaður í skipulags- og umhverfisráði og Halla Marta Árnadóttir skipulagsfulltrúi. Fulltrúar FÍLA eru Hermann Georg Gunnlaugsson landslagsarkitekt FÍLA og skipulagsfræðingur, SFFÍ og Hildur Gunnlaugsdóttur arkitekt, AÍ. Verkefnastjóri samkeppninnar og ritari dómnefndar er Sædís Alexía Sigurmundsdóttir skrifstofustjóri og trúnaðarmaður dómnefndar er Ólafur Melsted landslagsarkitekt FÍLA.

Virkt íbúasamráð

Strax í upphafi var leitast við að tryggja virkt samráð með íbúum á Akranesi. Í ljósi heimsfaraldurs var ekki hægt að vera með hefðbundna íbúafundi en þess í stað útbúin rafræn viðhorfskönnun um þarfir, upplifun og framtíðarsýn íbúa um svæðið. Fengu íbúar tækifæri að láta sínar skoðanir, þarfir og áherslur í ljós og voru niðurstöður könnunarinnar eitt af fylgigögnum við samkeppnislýsinguna. Alls voru 348 einstaklingar sem svöruðu könnuninni og var meðal svartími um 45 mínútur. Könnunin var ítarleg byggð upp af texta og myndum og samanstóð hún af sextíu spurningum og fylgt úr hlaði með viðtali við Sævar Frey Þráinsson bæjarstjóra. Aðferðafræðin hefur vakið athygli annara sveitarfélaga til eftirbreytni við að auka íbúalýðræði og samráð. Niðurstöður könnunarinnar voru birtar á vef Akraneskaupstaðar.

Í ágústmánuði voru tillögur teymanna kynntar opinberlega og sett fram könnun meðal íbúa þar sem þeir voru beðnir um að draga fram kosti í hverri tillögu sem dómnefnd gæti haft til hliðsjónar við ákvörðun sína um vinningstillögu. Alls bárust 34 svör í þeirri könnun. Tillögurnar voru birtar heimasíðu Akraneskaupstaðar en einnig voru þær hengdar upp á svæði Langasands til kynningar.

Dómnefnd hefur hist reglulega síðan í ágústmánuði og rýnt í tillögurnar þrjár m.t.t. leiðarljósa og markmiða í samkeppnislýsingunni ásamt niðurstöðum í íbúasamráði.

Umsögn dómnefndar

Perlufestin - Kanon Arkitektar

Tillaga 11235

Í tillögunni eru settar fram áhugaverðar hugmyndir um nýtingu svæðis við Langasand og þó nokkur þétting byggðar. Hugmyndin um að lækka bílastæði við Jaðarsbraut er mjög góð þar sem ónæði af bílastæðinu fyrir íbúa verður þá minna. Skjólríkt útisvið við þyrlupallinn gæti nýst íbúum til hátíðahalda. Ekki er þrengrt að Guðlaugu og fær hún að njóta sín. Hugmynd um útsýnisveitingastað sem fellur inn í landslag svæðisins er sannfærandi og gæti fært svæðinu aukið líf og tækifæri. Í tillögunni er gert ráð fyrir þó nokkurri þéttingu byggðar sem gæti verið í takt við það sem þegar er byggt á svæðinu. Hugmyndir sem settar eru fram um skipulag íþróttavalla eru raunhæfar og gróinn stígur í gegnum svæðið skemmtileg viðbót.

Tillagan er áhugaverð og látlaus og vann að öllu jöfnu eftir markmiðum og leiðarljósum í samkeppninni. Að mati dómnefndar skorti skýrari stefnu þvert yfir tillöguna og tók tillagan lítið mið af staðaranda og útivist í takt við þarfir íbúa. Tengingar af strandstígnum niður á sandinn eru ekki sannfærandi og tryggir ekki á fullnægjandi hátt aðgengi íbúa að ströndinni. Þá vantaði einnig enn frekari áherslu austan megin svæðisins þar sem Leynisfjaran var lítið útfærð, einnig að tengingin upp til norðurs er óljós. Dómnefndin setur spurningarmerki við tilfærslu Innnesvegur.

- [Teikningar](#)
- [Greinargerð](#)

Hringrás - April Arkitekter

Tillaga 38383

Tillagan samanstendur af mörgum hugmyndum sem tengjast afþreyingu og hreyfingu. Hryggjarstykki tillögunnar er bogi sem mótar gönguleið og að honum raðast byggingar, íþróttavellir og hlaupabraut. Aðgengi að sandinum og sjónum er bætt með ýmsum hætti. Hugmyndin um heilsuhótel sem nýtist einnig sem útsýnispallur, sundlaug og fyrir íþróttaiðkun barna er áhugaverð. Vík með brú yfir áhugaverð, en framsetning og útfærslan ekki sannfærandi. Tillögunni fylgir samansafn af mörgum hugmyndum sem setja mætti upp í nálægð við sandinn. Hugmynd um potta í sjávarmálinu er mjög góð og einnig er tillaga um

gróðurhús, við enda íþróttahúss, sérlega áhugverð en deila má þó um raunhæfni hennar. Skemmtilegar hugmyndir um menningar- og vísindasetur eru settar fram við Leynisfjöru. Tillagan ber það með sér að höfundar hennar hafa kynnt sér vel öll gögn og tekið tillit til óska barna og annarra íbúa.

Að mati dómnefndar hefur tillagan margt gott til brunns að bera en reynir á þolmörk svæðisins. Tillagan er ofhlaðin og óraunhæf þrátt fyrir að margar hugmyndir séu skemmtilega framsettar. Aðgengi og notkunarmöguleikar íbúa skerðast vegna áforma um mikla uppbyggingu á svæðinu. Með tillögunni er athyglin dregin frá náttúrunni og staðarandi svæðisins fær ekki að njóta sín.

- [Teikningar](#)
- [Greinargerð](#)

Langisandur fyrir alla - Landmótun og Sei Stúdíó

Tillaga 56413

Tillagan Langisandur fyrir alla er lágstemmd en full næmni sem dregur fram fegurð og notagildi svæðisins. Þá ber að nefna hvernig aðgengi að sandinum og sjónum er aukið á einstakan hátt með aðgengi fyrir alla í fyrirrúmi. Rampar liggja sitt hvort megin niður með grjótgarði og mætast á svæði með útisturtum og þaðan áfram með steyptri bryggju út í sjó. Annars vegar frá Jaðarsbraut úr vestri sem tengir þannig svæðið við Sementsreitinn og hinsvegar frá Akranesvelli og Aggatorgi úr austri. Þannig geta allir öðlast dýrmætt aðgengi að sjónum.

Á milli Akraneshallarinnar og fótboltavallanna er síðan göngusvæði sem leiðir upp í hverfið fyrir ofan og þaðan með aflíðandi rampi niður að sjó, út að Merkjaklöpp, en slítur þó ekki gönguleið í gegnum svæðið þar sem hún fer yfir á göngubrú. Bátaleiga við rampinn er skemmtilega leyst undir torgsvæði í góðum tengslum við rampinn og sjóinn. Greining á náttúrulegum línunum og hæðarlegu í Merkjaklöpp er yfirfærð á sannfærandi hátt í útfærslu stígsins og göngubrú.

Torgsvæði milli íþróttahallar og Akranesvallar er fjölnota og auðvelt að sjá fyrir sér mikið líf skapast á því svæði við ýmis tilefni. Fyrrgreint svæði nær að svæði Guðlaugar með fallegru útfærslu á útsýnis- og sólpalli. Þá er stúkan skemmtilega útfærð með hugmyndum að fjölbreyttri starfsemi og fellur hönnun hennar vel umhverfi svæðisins. Ljósvistarskipulag tillögunnar er metnaðarfullt og settar eru fram tillögur um upplýsta áningarstaði meðfram gönguleið. Tillagan sker sig frá öðrum tillögum með þessari áherslu.

Dómnefnd telur að tillagan hefði mátt sýna möguleika um þéttingu byggðar á svæðinu einnig koma með hugmyndir um hvernig æfingasvæði austan megin við Akraneshöll gæti verið útfært með öðrum hætti en það svæði er að mestu leyti ósnert í tillögunni.

- [Teikningar](#)
- [Greinargerð](#)

Niðurstaða dómnefndar

Það þykir áberandi að allar tillögurnar eru unnar í takt við leiðarljós og markmið samkeppninnar. Eftirtektarvert er að skoða allar tillögurnar samhliða og sjá hvað þær eru ólíkar og allar metnaðarfullar. Langisandur er svæði sem er í eigu íbúa á Akranesi og er það einlægur vilji Akraneskaupstaðar að halda áfram uppbyggingu á því svæði í sátt og samlyndi íbúa og náttúru. Hugmyndir tveggja teyma um þéttingu byggðar voru helst til of miklar en dómnefnd var sammála um að slík uppbygging væri álitlegur valkostur og þyrfti að útfæra hana betur með framangreind atriði í huga.

Dómnefnd var einróma um sína niðurstöðu og þykir vinningstillagan í þessari samkeppni sannfærandi og höfða til allra notenda ásamt því virðir hún þolmörk og staðaranda svæðisins. Tillagan „*Langisandur fyrir alla*“ er val dómnefndar um sigurvegara í hugmyndasamkeppni um skipulag og hönnun Langasandssvæðisins á Akranesi.

Dómnefnd þakkar teymunum þremur fyrir áhugaverðar og vel unnar tillögur og óskar um leið teymi Landmótunar og Sei Stúdíós innilega til hamingju með sigurinn.